

Hyvät käytännöt KEHITTÄJÄNUORET

Kehittäjänuorten tavoite ja idea lyhyesti

Kehittäjänuoret on SOS-Lapsikylän Espoon perheryhmäkodin, tukiasumisyksikön ja jälkihuollon nuorista koottu seitsemän nuoren ryhmä. Se on koontunut vuoden 2018 ajan SOS-Lapsikylän kotoutumistyön palvelujohtajan sekä psykologin johdolla säännöllisesti 1-2 kuukauden välein. Ryhmä on antanut palautetta sekä tuoneet uusia ideoita kotouttamistyön käytäntöihin liittyen.

Taustaa

Kehittäjänuorten ryhmä on toiminut alkuvuodesta 2018 lähtien. Alussa haluttiin kerätä nuorten kokemuksia sekä vastaanottovaiheesta että heidän kanssaan tehtävästä hoivatyöstä. Nuorilta haluttiin esimerkiksi saada tietoa siitä, miten nuoret olivat alkuvaiheen kokeneet ja kuinka nuorten mielestä olisi toimittava, mikäli ryhmäkoti perustettaisiin uudelleen. Lisäksi tavoitteena on ollut osallistaa yksin maahan tulleita nuoria sekä kuulla lisää heidän toiveistaan, ajatuksistaan ja tunteistaan, jotta ne tulisivat entistä paremmin huomioituiksi. Nuorten kanssa on pyritty kehittämään kotoutumistyötä myös palveluiden ja strategian tasolla, heijastellen SOS-Lapsikylän tavoitetta osallistaa sen toiminnan parissa olevia lapsia ja nuoria. Kehittäjänuorten toimintaa suunniteltaessa pidettiin tärkeänä, että ryhmän tulee olla helposti koottava ja nuorten on helppo osallistua siihen. Huomiota kiinnitettiin nuorten keskinäiseen ryhmädynamiikkaan, jotta ryhmästä saatiin toimiva. Tämän huomioiminen vaatii, että ryhmän ohjaajat tuntevat nuoret.

Kehittäjänuorten ryhmätoiminnan arviointia

Kehittäjänuorten ryhmään kuulumisen on ollut nuorille vapaaehtoista. Nuoret ovat sitoutuneet toimintaan pitkäjänteisesti, olleet mukana jokaisella kerralla sekä saapuneet kokoontumiskerroille ajoissa. Nuoret ovat oppineet ymmärtämään erilaisia asioita esimerkiksi perheryhmäkodin ja tukiasumisen taustalla olevan organisaation rakenteesta sekä käytännölläheisellä että käsitteellisellä tasolla. Ryhmää ohjanneiden työntekijöiden mukaan nuorten kehittämistoiminnasta on muodostunut nuorille turvallinen ryhmä, jossa nuorten on ollut helppo jakaa kokemuksiaan. Nuoret itse nostivat tärkeänä esiin sen, että ryhmässä on ollut mahdollisuus tavata eri paikoissa asuvia nuoria säännöllisesti ja vaihtaa kokemuksia. Ryhmässä olleille nuorille oli muodostunut kokemus, että ryhmä on luotettava ja kaikki ovat olleet valmiita jakamaan omia kokemuksiaan. Johtotasolle kehittäjänuorten ryhmä on tuonut nuorten näkökulman organisaation kotoutumistyön strategian suunnitteluun ja palveluiden kehittämiseen.

Kehittäjänuorten toiminnassa on ollut tärkeää, että ryhmä on kokoontunut toimistotiloissa, jotka eivät sijaitse perheryhmäkodin yhteydessä. Kehittäjänuorten ryhmää ohjanneiden työntekijöiden kokemuksen mukaan ryhmän järjestäminen asumisyksikön ulkopuolella helpottaa arjessa esiintyvien haasteiden jättämistä tapaamisten ulkopuolelle. Ryhmän toimintaa ohjanneet palvelujohtaja ja psykologi eivät työskentele yhdessä nuorten kanssa päivittäin, mutta ovat kuitenkin nuorille tuttuja ja heillä on ollut riittävästi tietoa nuorten taustoista.

Toimintaa helpottavaksi tekijäksi nimettiin se, että nuoret tuntevat ryhmää ohjaavat työntekijät. Tuttujen työntekijöiden käyttäytyminen on ollut nuorten ennakoitavissa myös sellaisissa tilanteissa, joissa käsitellään nuorille vaikeita tai raskaita asioita. Palvelujohtaja ja psykologi ovat kohdanneet nuoret arvostavasti ja tasavertaisesti asettautuen erilaiseen positioon kuin heidän ammattiroolinsa nuorten ennakkokäsityksissä näyttävät. Tämä on näkynyt esimerkiksi siten, että palvelujohtaja on istunut tapaamisissa samoilla säkkituoleilla nuorten kanssa ja siten asettunut myös fyysisesti heidän kanssaan samalle tasolle. Nuoret itse kertoivat useaan otteeseen arvostavansa, että heidän mielipidettään on kysytty kaikessa ryhmän toimintaan liittyvissä asioissa sekä kokoontumisajankohdan, tarjottavan ruoan että ryhmässä käsiteltävien teemojen suhteen.

Kehittäjänuorten ryhmätoiminnan ylläpitämisessä on ollut tärkeää hyvän fiiliksen ylläpitäminen esimerkiksi tarjoamalla nuorille syötävää, jonka he ovat voineet itse valita. Nuorten ei ole tarvinnut osallistua ryhmään nälkäisinä koulun jälkeen, vaan tapaamiseen on liittynyt aina yhteinen ruokailu, joka on samalla ollut sosiaalinen tapahtuma ja lisännyt ryhmän yhteenkuuluvuutta.

Palautetta kehittäjänuorten toiminnasta on toiminnan aikana kerätty nuorten kanssa keskustellen. Joulukuussa 2018 ryhmän ohjaajat sopivat yhdessä nuorten kanssa ryhmän jatkosta ja palkitsivat ryhmään osallistuneet nuoret diplomilla. Sen lisäksi TUKENA-hankkeen projektityöntekijä keräsi nuorilta suullisen palautteen haastatteleamalla heitä. Nuoret nostivat tärkeäksi tekijäksi sen, että jokaisen kokoontumiskerran ajankohta oli sovittu yhdessä ja jokaisen kokoontumiskerran yhteydessä oli pyydetty nuorilta heidän mielipidettään siitä, mistä he haluaisivat keskustella. Suuri merkitys oli myös sillä, että he kokivat voivansa auttaa muita maahanmuuttajia kertomalla omista alkuvaiheen kokemuksistaan Suomessa. He kertoivat pitävänsä tärkeänä, että palveluja suunniteltaessa huomioitaisiin myös heidän kokemuksiaan.

Kehittäjäryhmään osallistuvat henkilöt / tahot

Kehittäjäryhmässä on ollut mukana seitsemän nuorta SOS-Lapsikylän kotoutumistyön kaikista toimintoista; perheryhmäkodista, tukiasumiskodista sekä jälkihuollosta. Osa nuorista on halunnut jatkaa ryhmässä vielä muutettuaan pois SOS-Lapsikylän palveluista. Kehittäjänuorten ryhmän koollektusjana on toiminut palvelujohtaja, ja ryhmän suunnittelussa ja toiminnassa on ollut mukana SOS-Lapsikylän psykologi. Palvelujohtajan tehtävänä on ollut lisäksi ylläpitää WhatsApp-ryhmää, jonka avulla ryhmän tiedotus on pääosin hoidettu. Palvelujohtajan ja psykologin mukaan työparina työskentely on auttanut vastuun jakamisessa, jolloin ryhmän ohjaukseen ja toiminnan havainnointiin on ollut tarpeeksi aikaa.

Käsiteltävistä teemoista riippuen joskus ryhmässä on ollut mukana myös ohjaaja perheryhmäkodista tai jälkihuollosta. Toisinaan ryhmän toimintaan on pyydetty mukaan tulkki, mikäli ryhmässä on käyty läpi vaikeita käsitteitä, kuten SOS-Lapsikylän toimintaa organisaationa tai Euroopan muuttoliikeverkoston seminaaria.

Kehittäjänuorten toiminnan toteutus ja vaiheiden kuvaus

Kehittäjänuorten ryhmän kokoamisesta tiedotettiin aluksi kaikkia SOS-Lapsikylän perheryhmäkodissa ja tuetussa asumisessa asuvia lapsia ja nuoria. Kuusi nuorta kertoi olevansa kiinnostunut toiminnasta, ja myöhemmin vielä yksi nuori halusi liittyä mukaan. Ryhmää koottaessa ei ollut vielä tiedossa, kuinka pitkään ryhmä tulee toimimaan.

Kehittäjänuorten ryhmä on kokoontunut 1-2 kuukauden välein ja toiminut nykyisessä kokoonpanossaan noin vuoden ajan. Mikäli tapaaminen on järjestetty koulun jälkeen, tapaaminen on kestänyt noin 1,5 h. Viikonloppuna tapaaminen on saattanut kestää pidempään, enintään 3 h. Ryhmän tapaamisissa on ollut selkeä työskentelyaika, jota varten on järjestetty rauhallinen ja mukava tila. Aikaa on varattu aina myös yhteiselle ruokailulle. Nuorilla on ollut mahdollista vaikuttaa yhteisen ruoan suunnitteluun, joka on tilattu valmiiksi jokaiselle tapaamiskerralle. Kehittäjänuoria varten on perustettu oma WhatsApp-ryhmä yhteydenpitoa varten. Siinä on tiedotettu tapaamisten teemoista sekä sovittu ja muistutettu tapaamisen ajankohdasta.

Kehittäjänuorten ryhmässä on käsitelty nuorten kokemuksia vastaanotosta ja alkuvaiheesta Suomessa, jotka ovat olleet varsin samankaltaisia. Tässä yhteydessä on annettu myös psykoedukaatiota hyvinvointiin liittyen. Lisäksi ryhmässä on esitelty SOS-Lapsikylän toimintaa laajemmin, käyty läpi perheeseen liittyviä asioita ja käsityksiä sekä jatko-oleskelulupiin liittyviä asioita. Nuoret nostivat esiin, että ryhmässä on käsitelty heille tärkeitä teemoja. Joidenkin teemojen käsittely oli ollut haastavaa heille niiden esiin nostamien tunteiden takia. Nuoret olivat omien sanojensa mukaan oppineet, että on tärkeää puhua myös niistä asioista, jotka saavat olon surulliseksi tai vihaiseksi, jotta ne eivät jää mietittämään.

Lisäksi kehittäjänuorten ryhmä on kommentoinut etukäteen palvelujohtajan puheenvuoroa Euroopan muuttoliikeverkoston seminaarissa, jossa aiheena oli yksintulleiden alaikäisten hoiva, kotoutuminen ja osallisuus. Kaksi kehittäjänuorista esitti lyhyen puheenvuoron samassa seminaarissa 11.10.2018. Nuorten mielestä oli ollut tärkeää, että heillä on mahdollisuus kertoa oma näkemyksensä aikuisten sekä työntekijöiden näkökulman lisäksi ja siten auttaa muita maahanmuuttajia Suomessa.

Kehittäjänuorten työskentelyssä on hyödynnetty erilaisia työskentelymalleja ja jokainen kerta on suunniteltu erilaisten teemojen ympärille. Työskentelyn apuna on esimerkiksi käytetty erilaisia Youtube-videoita, joissa on vertailtu suomalaisia ja muiden maiden tapoja sekä kulttuurisia piirteitä keskenään. Nuorten haaveita tulevaisuudesta on kerätty piirrosten sekä heistä kuvatun videon avulla. Lisäksi työskentelyssä on käytetty apuna tunnekortteja sekä nuorten keskinäistä pari- ja ryhmätyöskentelyä.

Kehittäjänuorten toiminnassa on ollut tärkeää, että työntekijät kestävät myös kritiikin esittämisen ja ovat valmiita keskustelemaan sekä ongelmista että tunteita herättävistä teemoista. Nuoret kertoivat kokeneensa voivansa puhua avoimesti ja he olivat kokeneet ryhmän ohjaajien kuunnelleen heitä. Kehittäjänuorten toimintaa ohjanneiden työntekijöiden mukaan tuttu ryhmä on mahdollistanut avoimen vuorovaikutuksen ja yhdistänyt nuoria. Joulukuussa 2018 nuorille tarjottiin mahdollisuutta päättää ryhmä, mutta nuoret yhdessä halusivat jatkaa ryhmän toimintaa, jota suunnitellaan ja kehitetään edelleen vuonna 2019.

Muuta huomioitavaa

Kehittäjänuorten ryhmä on kokoontunut SOS-Lapsikylän omissa tiloissa. Kehittäjänuorten toimintaan on saatu ulkopuolista rahoitusta toimintakulujen kattamista varten. Tapaamiskertojen suunnittelu, tilan järjestely, ruoan hankkiminen sekä nuorten tavoittaminen ja tiedottaminen ennen tapaamiskertoja vaatii työaikaa sekä sinnikkyyttä. On tärkeää, että kehittäjänuorten toimintaa pidetään arvokkaana ja koko organisaatio on valmis tukemaan toimintaa.

SOS-Lapsikylän Espoon perheryhmäkoti, tukiasumiskoti ja jälkihuolto

SOS-Lapsikylän Espoon ryhmäkoti on toiminut marraskuusta 2015. Aluksi se oli 14-paikkainen asumisyksikkö, jossa asui 16 alaikäistä yksin Suomeen tullutta lasta ja siellä työskenteli kahdeksan ohjaajaa, kolme yöohjaajaa, palvelujohtaja, sosiaalityöntekijä sekä sairaanhoitaja. Ryhmäkoti muuttui perheryhmäkodiksi loppuvuodesta 2016. SOS-Lapsikylän Espoon perheryhmäkoti on 9-paikkainen asumisyksikkö ja siellä työskentelee seitsemän ohjaajaa, kaksi yöohjaajaa ja palvelujohtaja. Perheryhmäkodin lisäksi SOS-Lapsikylällä on 5-paikkainen tukiasumiskoti, jossa toiminnan aikana on asunut yhteensä yhdeksän nuorta ajalla 3/2017-12/2018. Sen lisäksi SOS-Lapsikylä järjestää jälkihuoltoa kolmelle nuorelle. SOS-Lapsikylän Etelä-Suomen alueen kotoutumistyö on palvelujohtajan vastuulla.

SOS-Lapsikylän Espoon perheryhmäkodin toiminta pohjautuu SOS-Lapsikylän yhteiselle visiolle "Jokainen lapsi kasvaa perheessä rakastettuna, arvostettuna ja turvassa". SOS-Lapsikylän kotoutumistyön tavoitteena on auttaa yksin Suomeen tulleita lapsia integroitumaan siten, että he kokevat olevansa tasa-arvoisia yhteiskunnan jäseniä ja omaavat suomalaisessa koulu- ja työelämässä sekä kulttuurissa tarvittavat tiedot ja taidot.

Yhteystiedot

SOS-Lapsikylän Espoon perheryhmäkoti, Mikko Ylisuvanto, palvelujohtaja, kotoutumistyö ja Hillevi Westman, psykologi

"TUKENA-hankeen yhtenä tavoitteena on kartoittaa ja dokumentoida perheryhmäkotien hyviä käytäntöjä. Hanke on kerännyt tiedon hyvistä käytännöistä haastatteleamalla käytäntöä toteuttavia työntekijöitä, esimiehiä, lapsia ja nuoria sekä muulla tavoin käytännössä mukana olevia tahoja ja koostanut haastattelujen pohjalta kuvauksen hyvistä käytännöistä."